

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXXI. De Excessibus Prælatorum & Subditorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

periores nondum suscepto inferiore, ut si quis Presbyteratum suscepisset ante Diaconatum, Subdiaconatum ante quatuor Minores, & probabilius etiam in ordine ad pœnas, si quis quatuor Minores necdum susceptâ prius Primâ Tonfurâ, ut cum Sperelli *decis.* 114. d. n. 17. docet P. Wiestner, Reiffensuel, & alii, allegantes declarationem Cardd. cum Gallemart ad Trid. s. 23. c. 14. de Ref. n. 4. idque in meis principiis, qui Primam Tonfuram inter Ordines propriè dictos refero, non videtur habere difficultatem; quam eandem sententiam à Jure definitam esse putat Sperelli, l. cit. n. 19.

2 Dico, Quamvis Ordo per saltum collatus valeat, ut perspicuum fit ex c. un. h. t. Clericus tamen, per saltum promotus, suspensus est ipso facto ab exercitio Ordinis sic suscepti, ita ut nec in suscepto ministrare, nec prætermissum Ordinem, nec alios nondum susceptos, recipere possit absque dispensatione. Sumitur ex can. un. d. 52. c. un. cit. Trid. lo. cit. Suar. Gonzal. &c. Dispensare tamen Episcopo concessum est, per c. un. & Trid. cit. licet scilicet per saltum promotus quis fuisset, Trid. d. 1. Excipe, nisi per saltum promotus ministrasset vel in Ordine per saltum suscepto, vel in prætermisso; tunc enim talis, utpote ministrans in Censura, vel in Ordine, quem non habet, esset irregularis: irregularitas autem ab Episcopo dispensabilis non est, nisi occulta sit, Trid. s. 24. c. 6. de Ref.

TITULUS XXX.

De eo, qui furtivè Ordinem susce-
pit.

SUMMARIUM.

1. Ordo furtivè susceptus valet, & quando id fiat.
2. Pœna Ordinem furtivè suscipientis.
3. Quis cum illo dispenser.

1 Sciendum, furtivè Ordinem suscipere nihil aliud esse, quàm si quis clam, sine consensu aut licentia Episcopi, aut sine prævio examine suscipit, Ordinandorum numero se immiscens: vel qui eodem die sine debita licentia aut dispensatione duos Ordines Sacros, aut Subdiaconatum cum Minoribus recipit, nisi id permittat consuetudo. Ordo sic susceptus valet, nisi Ordinans positivè & seriò nolit ordinare accedentes dolosè. Si Ordinans protestetur publicè, se furtivè accedentes nolle ordinare, & nesciatur, utrùm præcisè voluerit abstergere taliter se immiscentes & declarare suam displicentiam, vel an seriò illis non conferre Ordines, dubium est, an Ordo valeat. Rectè tamen speculativè loquendo præsumitur illud prius, quòd nempe habuerit intentionem generalem & absolutam ordinandi omnes, quibus materiam Ordinationis sub debita forma tradiderit; quia intentio aliquos excludens est contra Ritus & praxim Ecclesiæ, graviusque infert incommoda. Præcise tamen viderentur tales sub conditione

reordinandi; quia in praxi tutiora sequi debemus, ubi agitur de valore Sacramenti.

Dico. Pœna furtivè suscipientis Ordinem non est irregularitas, 2. sed suspensio ab exercitio Ordinis furtivè suscepti, consequenter, cum omnis Censura impediat susceptionem Ordinem, etiam ab ascensu ad superiorem Ordinem. Pars prior constat inde, quia in nullo Jure statuitur irregularitas; nimirum, nisi quis furtivè ordinatus ministraret in Ordine furtivè suscepto, antequam à Censura fuisset absolutus. Posterior ex can. fm. l. 24. c. 1. 2. & 3. b. t. Si tamen Episcopus sub excommunicatione prius prohibeat, ne quis ad Ordines furtivè se ingerat, furtivè accedens suspenditur ab executione omnium Ordinum, quos jam suscepit, hoc ipso quòd sit excommunicatus, consequenter nullum exercere potest absque irregularitate: per susceptionem furtivam autem necesse videtur fieri irregularis; quia in Jure non clarè exprimitur, Navar. Suar. de Censur. d. 31. s. 1. Dices cum P. Reiffensuel & aliis; in c. 1. cit. habetur, quòd ita ordinatus furtivè nequeat absque dispensatione ad altiores Ordines promoveri, quòd est præcipuus effectus irregularitatis teste Covarruvia. 14. non tantum irregularitatis effectus est, sed etiam Suspensionis, & omnis Censuræ, ad superiorem Ordinem non posse ascendere.

Quæres, quis dispensare possit cum eo, qui furtivè suscepit Ordinem? 14. cum distinctione: si specialis prohibitio Episcopi sub excommunicatione non præcessit, Episcopus, licet delictum sit notorium, vel Superior Regularis, cujus Religionem ingreditur suspensus ob ordinem furtivè susceptum, c. 1. & 2. b. t. Si vero prohibitio talis præcessit, solus Papa; nisi delinquens ingrediatur Religionem, & ibi aliquamdiu laudabiliter vivat; tunc enim permittitur dispensare Episcopo, imò probabiliter etiam Prelato Regulari, Text. & DD. in c. 1. cit. & seqq. Sicut eidem Episcopo permittitur dispensatio, si delictum sit occultum, Trid. s. 24. c. 6. de Ref.

TITULUS XXXI.

De Excessibus Prælatorum, & Subdi-
torum.

SUMMARIUM.

1. Horum delicta in Jure vocantur Excessus.
2. Quando Episcopi excedant contra subditos.
3. Quando Episcopis inferiores Prælati.
4. Quando subditi contra Prælatos.
5. Monialium clausura, ne illi egrediantur.
6. Et ne alii ingrediantur in earum Monasteria.
7. An eodem modo prohiberetur sit famulus ingredi Monasteria virorum.

Sciendum, post delicta personis Ecclesiasticis omnibus communia hoc loco registrari & taxari quædam Prælati erga subditos, & his erga Prælatos propria, non quidem omnia, uti Rubrica generaliter sonat, sed quædam in specie, eò quòd alia in aliis Titulis reprehendantur.

Vocantur *Excessus*, eò quòd per hujusmodi delicta excedantur limites à Sacris Canonibus præfixi. Illos autem *Excessus*, quorum ad hanc Rubricam tum in Decretalibus tum in Clementinis fit specialis mentio, ad tres classes placet reducere, in quarum 1. prodam excessus Episcoporum & his superiorum Prælatorum, excepto tamen Summo Pontifice. In 2. Prælatorum Episcopis inferiorum. In 3. Subditorum. Et (quia alibi non fuit occasio) quædam de Clausura Monasteriorum, quam aliqui hic solent tractare, subnectam, ut nihil, quod pertinet ad Jus Sacrum, dissimulemus.

Dico 1. Episcopi, & his majores Prælati Ordinis Episcopalis, in subditos excedunt 1. si eos Censuris aliisve pœnis injustè vexent, eorum Ecclesias Interdicto supponant absque justa causa, si ipsos tributis & exactionibus oneribusque indebitis gravent, si Clericos viliter nimis tractent, ut etiam Laicis fiant despiciatui. *c. 1. b. 1.* Pœna est arbitraria. 2. si inferiorum jura, immunitates, jurisdictionem, ex privilegio, consuetudine, vel alio justo titulo competentem, tollant vel diminuant, aut Ecclesias eis subjectas à subjectione liberent. *c. 2. eod.* 3. si Ecclesias vel Beneficia ad ipsorum ordinationem vel provisionem pertinentia sibi conferant, vel retineant. *c. 3. eod.* ubi jubentur compelli per Censuras ad ea dimittenda. 4. si quid faciant contra Subditorum privilegia. *c. 5. & 7. eod.* ubi etiam habetur, quòd ejusmodi mandato, etiam sub pœna excommunicationis, contra privilegia tendenti obedire non obligentur, & excommunicatio non teneat. 5. si directè vel indirectè præbeant anfam homicidio. *c. 10. eod.* & si homicidium sequatur, Episcopos fieri irregulares, ac removendos esse ab administratione Episcopatus, alio idoneo per electionem substituto, ibidem asseritur. 6. si Ecclesias vel Beneficia conferant indignis. *c. 11. seg.* de quo jam alibi egimus. 7. si Sacerdotem sibi subjectum cogant, vel urgeant ad revelandam pœnitentiam, vel peccatum in Confessione auditum. *c. 13. eod.* quod scelus à Receptoribus cujusdam Universitatis attentatum fuisse ibidem dicitur, cujus Sacrilegii aliud exemplum non facile legetur uspiam. 8. si gravamina inferant Religiosis, præsertim Mendicantibus, & Exemptis; cujusmodi gravamina quindecim in *c. 16. eod.* duodecim in *c. 17. seg.* atque triginta recensentur in *Clem. un. eodem.* Quandonam verò Episcopis, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, procedere liceat contra Religiosos, etiam Exemptos, dictum ad *tit. de Offic. & potest. Ordinarii in lib. 1. n. 19.*

Dico 2. Prælati Episcopis inferiores excedunt, si violent & turbent jurisdictionem Superiorum, cujus rei exempla hoc Titulo referuntur circa Prælatos Regulares hæc. 1. si sine consensu Episcoporum uniant Ecclesias sibi subjectas. *c. 8. b. 1.* sed de hac Unione Ecclesiarum & Beneficiorum vid. *Tir. V. in lib. III. de Præbendis.* 2. si pœnitentias publicas & solennes imponere, causas Matrimoniales (secluso privilegio aut consuetudine immemo-

riali) cognoscere, Indulgentias concedere præsumant. *c. 12. b. 1.* nisi nempe habeant territorium proprium, in quo in populum & Clerum exercent jurisdictionem quasi Episcopalem. 3. si violent interdicta, aut alios ad violandum cogant. *c. fin. eod.* Quid Prælati Regulares possint circa erectionem novorum Monasteriorum, Collegiorum &c. & circa mutationem erectorum, dixi ad *Tir. 36. lib. III. de Religiosis Domib.* hic autem adverte adhuc, quòd solennitates ad erectionem novorum Monasteriorum à Clem. VIII. & Urb. VIII. præscripta non se extendant ad erectionem Hospitiorum, Residentiarum, & Missionum; cum Monasteria & Conventus propriè non sint, nec inhabitantes propriè Regulares *Conventuales*.

Dico 3. Subditi contra Prælatos excedunt 4 per sequentia delicta in hoc Titulo registrata. 1. si Beneficiati Personatum sibi falsò assumant, vel mutant causam possidendi, ut si Vicarius sibi arroget personam & titulum Rectoris Principalis. *c. 6. b. 1.* ubi tale quid præsumens dicitur removenus ab executione officii sui. 2. si plures Clerici propriâ, sine Episcopali, auctoritate erigant Collegium, & Capitulum, aut sigillum commune aliave jura Collegiorum usurpent. *c. 14. eod.* 3. si contra juramentum, vel fidem Episcopo datam, eidem negent subjectionem & reverentiam, ipsum negando suum esse Superiorem, vel trahendo ad Sæcularem Judicem, ejus adversarios juvando, aut ipsum invadendo, vel invaloris auxiliium consiliūve præbendo. *c. 15. eod.* ubi additur, delinquentes uno ex his modis privandos esse beneficiis, seu officiis. 4. si indicas ab Episcopo festivitates, censuras, interdicta ab ipso promulgata, non observent. *c. fin. eod.*

Dico 4. Moniales omnes, Religionem ab Ecclesia approbatam professæ, tenentur tam strictè ad *Clausuram*, ut extra Monasterii sui septa, spatium, & ambitum egredi ipsi non liceat sine gravi causa, eaque manifesta, & licentia Episcopi. 2. egredientes verò sine dicta causa & licentia Episcopi, vel licentiam dantes sine justa causa, & ad illicitum egressum cooperantes, in graves incidunt pœnas. Utraque pars habetur in *c. un. de statu Regular. in 6. Trident. s. 25. c. 5. de Regul. Constit. Circa Pastoralis. Pii V. Constit. Decoris.* ejusdem, & *Constit. Deo sacris.* Gregor. XIII. Dixi 1. sine gravi causa, cujusmodi in *c. un. Trid. lo. cit. & Constit. Piana* allegatis recensentur, nempe morbus talis, cum quo Monialis absque gravi periculo vel scandalo commorari in Monasterio non potest, donec curetur, uti lepra aut epidemia, deinde magnum incendium, & quæcunque Episcopo visa fuerit legitima: qualis utique foret hæreticorum vel aliorum hostium incurio, necessitas colligendi elemosynas (modò non mittantur juniores 40. annis) si aliò sint ducentæ coloniarum, si aliqua eligatur in Abbatissam alterius Monasterii, vel si aliqua correctionis causâ transferatur in aliud Monasterium &c. 2. sine licentia Episcopi, ad quem potestate ordinaria id pertinet, si Moniales ipsi sint subjectæ, delegatâ verò, si sint exem-

ptæ. per Jura *citt.* cujus loco licentiam dat Vicarius Generalis. Utrum verò ab Episcopo petenda sit licentia, si Moniales non sint sub Episcopo, sed sub Prælatis Regularibus sui Ordinis, quæstio controversa est, seu utrum præter Prælati Regularis licentiam etiam Episcopi consensu opus sit: quod spectato Jure Trid. loco *cir.* & d. *Constit. Decori*, quæ indistinctè loquuntur, affirmandum videtur, nisi fortè obstat consuetudo. Porro si periculum tam urgens sit, ut moram non patiat, & insuper causa sit manifesta, egressus Monialibus licet, antequam petatur & obtineatur licentia; cum necessitas non habeat legem. 3. in graves incidunt pœnas, nempe ipso facto in excommunicationem reservatam, & in privationem dignitatum, administrationum, & officiorum, quæ adjunctam habent aliquam superioritatem: sed ad hanc privationem requiritur sententia declaratoria judicis. Hæc de egressu Monialium è clausura, nunc de ingressu aliarum personarum in eandem.

6. Dico 6. Clausura Monialium respectu aliorum est tam rigida, ut intra Monasterii ambitum, quousque se extendit claustrum, nemini liceat ingredi sine iusta causa, & licentia Episcopi, si Monasterium sit subjectum Episcopo, vel immediate Pontifici, aut sine permissu Prælati Regularis, si huic immediate sublit.
2. Qui verò sine licentia ingrediuntur, de jure incurrunt excommunicationem latæ sententiæ, licet non ingrediantur malo fine. Utraque pars iterum habetur in *c. un.* & Trid. *c. 5. cit.* Dixi 1. quousque se extendit Claustrum: quo nomine intelligitur omnis ille locus, in quem Monialibus licitus ingressus est, uti hortus, area, officinæ & totus ambitus muro cinctus.
2. Nemini, cujuscunque generis, conditionis, aut sexus fuerit, ita ut nec Superiores extracausa necessarios possint ingredi: exceptis tamen pueris & puellis necdum rationis usum adeptis, vel puellis in Monasterio erudiendis cum licentia Superioris, modò sint infra 25. annos. 3. sine iusta causa, scilicet necessitatis, cui aliter commodè non possit occurrì, ut si Monasterium indigeat reparatione, si instituenda visitatio, si curandæ sint infirmæ, si ægris ministranda Sacramenta &c. tunc enim licet ingredi fabris & opificibus, visitoribus, ancillis famulantibus, Medicis, Confessariis.
4. & licentia Episcopi (nisi periculum in mora sit) eaque in scriptis obtenta. Trid. *lo. cit.* si in scriptis comodè obtineri possit. 5. aut Prælati Regularis, nempe Generalis vel Provincialis, vel immediati Superioris Monasterii virorum, cui Moniales subjectæ sunt: qui tamen in casibus necessariis ipse eadem facultate utitur licet. 6. excommunicationem, quæ tamen reservata non est. Alias pœnas de privatione administrationis &c. ac inhabilitate ad eandem vide apud P. Wiestner *h. t. in f.* Quoad has pœnas autem, uti & ipsam prohibitionem ingressus, attendi quoque debent particulares Ordinum Constitutiones, & consuetudines locorum, vi quarum in quibusdam Monasteriis tam viri quàm fæminæ non difficulter

admittuntur ad septa, imò & ad cellas Monialium. Ratio autem introducendi claustrum, & quidem adeò rigidam de jure, fuit, ut Moniales pulcherrimam continentem gemam, purissimo Virginitatis sponso consecratam, in sua puritate ac nitore conservarent non quoad corpus tantum, verum etiam quoad mentem, seclusa procul omni occasione mali.

Quæres, an paritione mulieribus sit prohibitus ingressus in Monasteria virorum? Prohibitus quidem est, at non in tanto rigore. Nam ingredi, saltem vi consuetudinis in quibusdam Ordinibus, permittuntur fundantes, item Imperatrix, vel Regina, vel Princeps, earumque filia, & alia fæminæ, quæ illas comitantur: quod quidem in Monasteriis Monialium quoque observari quandoque vidi. Si alia autem ingrediantur vel admittantur fæminæ, nec ingredienti nec admittentes excommunicantur, nisi id faciant sub prætextu alicujus privilegii aut facultatis ipsis concessæ, per *Constit. Decori*. Pii V. & *Constit. Dubii*. Gregor. XIII. in alio enim Jure non reperitur pœna contra fæminas in Monasteria virorum ingredienti decræta.

TITULUS XXXII.

De Novi Operis Nuntiatione.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid sit novum opus, & illud nuntiare.
3. Hæc nuntiatio quoruplex sit.
4. 5. A quo, & cui novum opus nuntari possit.
6. Quos habeat effectus Nuntiatio.
7. 8. Quibus modis cesset, & effectus careat.

Sciendum 1. inter ecclesiæ tam Prælatorum quàm subditorum numerari quoque polle Novum opus, quod aliquis ædificare incipit vel in fundo alieno, vel cum præjudicio alterius, aut pristinam ædificii formam cum alieno præjudicio immutare intendit, v. g. apertendo fenestram erga hortum alterius, altum tollendo cum damno tertii &c. Et hinc illi, cum cujus præjudicio, live verè injulto, live saltem existimato, ædificat alius, datur jus nuntiandi Novum opus, h. e. prohibendi novam structuram, quam alter molitur, vel novam ædificii formam, quam alter inducere intendit, idque non tantum de Jure Civili. *l. h. t. ff. de C.* si opus sit profanum, privatum vel publicum, sed etiam de Jure Canonico, si opus sit pium, seu structura Ecclesiæ, v. g. Hospitalis, Capellæ &c. vel etiam, si profanum quidem sit, sed fiat à persona, aut etiam Superiore Ecclesiastico. Ad imitationem enim Juris Civilis Sacri quoque Canones introduxerunt jus nuntiandi novum opus, seu prohibendi novum ædificium. *c. 1. h. t.* ubi Pontifex occasione hujus materiæ statuit hanc generalem regulam, sicut Reges non dedignantur SS. Canones imitari, ita & Sacrorum Canonum statuta Principum constitutionibus adjuvantur, insinuans, Jus Civile & Canonicum sibi mutuo succurrere, & quod in uno denegat, ab altero suppleri, non in hac tantum, sed in aliis quoque materiis, nisi aliud obstat. Quamvis autem, per se loquendo, quilibet saltem in suo fundo possit ædificare, quidquid & quomodo